

Таким чином, відбір текстів за фахом має проводитися з урахуванням ступеня їх інформативності та цікавинки.

Мотивація безпосередньо впливає на процес вивчення іноземної мови. Учені по-різному розглядають поняття мотивації та класифікують її як позитивну та негативну, внутрішню та зовнішню *est*. На навчання іноземної мови та формування мотивації до її вивчення впливають такі чинники, як стосунки між студентами та викладачем у групі; знання предмета викладачем, любов викладача до свого предмета; поглиблення знань; бажання отримати нові знання з предмета, який вивчається; організація пізнавальної діяльності на доступному рівні; різноманітність форм та видів пізнавальної діяльності; доповнення існуючих знань; добрі взаємовідносини між студентами на заняттях; розширення уявлення студентів про навколишній світ за допомогою іноземної мови; професійна спрямованість вивчення іноземної мови, відзначення активності студентів на заняттях за допомогою схвалення, позитивної оцінки тощо, ігрові елементи діяльності, використання сучасних технічних засобів.

Садовніков Олег Костянтинович,
кандидат філософських наук, доцент,
кафедра філософії та соціології,
Національний фармацевтичний університет,
Харків, Україна

СТАТУС УНІВЕРСИТЕТУ В ПРОЦЕСІ РОЗВИТКУ ОСВІТИ

Сучасний університет це результат змін, через які пройшло суспільство в процесі свого розвитку. Університетська освіта, університетське життя, роль та місце університету в суспільстві, в системі підготовки науковців та фахівців для різних соціальних сфер віддзеркалювали життя суспільства та прагнули відповідати потребам, які виникали у суспільстві.

Можемо згадати перші університети, що виникли у ХХІ століття. Університети, які засновували монаші ордени головним чином для пошуків нових філософських джерел для розуміння Слова Божого. Метою було не здобуття нового знання, не використання знання у практичній діяльності, а служіння Богослов'ю. Дидактика, від грецького *διδάκμιος* – повчаючий, визначалася та діяла як універсальне мистецтво навчання всіх всьому, як її визначав Ян Коменський. Викладання в університетах було спрямовано на

трансляцію та максимальну фіксацію знань учнями. Два головних питання дидактики: «Чому навчати?» і «Як вчити?» вирішувалися достатньо просто – навчати розумінню величі Бога, запам'ятовуючи все, чому вчать з кафедри. Навіть під час диспутів, дуже поширеної форми навчання, рішення мали підтверджувати офіційні церковні положення. Формування та втілення нового знання залишалося за церквою. Кількість студентів обмежувалася та дуже рідка сягала більше 50 учнів на факультеті. Освіта вважалася рисою, пов'язаною з приналежністю до духовного стану; звідси впливала обітниця безшлюбності, необхідна в багатьох університетах. Це впливало і на подальшу судьбу тих, хто закінчував університет, вона ставали служителами церкви, викладачами університетів.

У часи Відродження, з посиленням ідей гуманізму, відродженням наук, мистецтва, географічних відкриттів, постала необхідність людини ставати творчою особистістю, активно прагнучою до перетворення світу, який вже сприймається не як «Град земний» з якого людина має найскоріше перейти до «Граду Небесного», а як світ який людина може та повинна змінювати на найкращій. У цей час, відбулися зміни в університетській освіті, статусу, ролі та призначенні університету в житті європейського суспільства, що проходило під тиском суспільних потреб. На зміну теології приходять світська наука, освіта стає самостійною галуззю. У зв'язку з поширенням науки та її розподілом на окремі предмети, з'явилися «шкільні майстри» – вчителі, які займалися освітою до університетів. Новим стали гуртки та академії, в яких головна увага приділялася давньогрецької філософії, філології, етики та праву, що спрямовувало університет в гуманістичному напрямі. Університети прагнули надавати не тільки знання, не тільки створювати майстра в окремій професії, а й готувати людину з моральних якостей в дусі гуманізму. Цей виховний напрям університету підкріплювався і впливом на університет ордену Єзуїтів, який прагнув до збереження в освіті та вихованні панування католицької церкви. В єзуїтських школах поважне місце займали граматики, філософія, риторика, латина, які викладалися на базі релігії. Як писав М. Монтень: «Наука шкодить тому, хто не пізнав науки добра». [1, с.157]

Ця ідея була поширена Дж. Локком, К. Гельвецієм, Ж-Ж. Руссо, Й. Песталоцці та іншими мислителями, які в часи Просвітництва та Нового часу впроваджували в систему освіти не тільки знання та майстерність у певній галузі, а і необхідність готувати учня та студента до життя у

суспільстві, при тому акцент слід робити на формування здатності до розвитку моралі та розсудливості людини.

У XIX та на початку XX століть відбувається новий етап у розвитку загальнолюдської культури – наукоцентристський. А це протиставило традиційні напрями освіти, які прагнули до формування соціально-орієнтованої людини, і напрям, який більшу перевагу надавав самостійності, ініціативності та розвитку творчих здібностей людини, яка стає фахівцем в окремій галузі, так званим вузьким спеціалістом. Що у свою чергу сприяло розвитку коледжів та спеціалізованих інститутів, які почали конкурувати з університетами. Підставою для цього ставали погляди Дж. Дьюї, засновника прагматизму та впливового авторитету в освіті та педагогіки, що розвивалася в англомовних країнах, яка, у свою чергу, впливали і на інші освітні системи. Університети стали працювати як освітньо-наукові центри

Але такий шлях, не дав бажаних результатів, або дав на нетривалий час. В постіндустріальному суспільстві, на що вказує Д. Белл на перше місце висувається сфера нематеріального виробництва, промисловість, сфера послуг орієнтуються на споживача, змінюється характер соціальної структури, виникають нові мережеві структури і здійснюється перехід до інформаційного суспільства, або суспільства знань. При тому, широта науки, чисельність накопичених знань, існування різних парадигм та точок зору, політичні та соціальні перипетії вже не могли враховуватися та розумітися якоюсь однією, навіть надосвіченою людиною, а тому за потребу стала праця у команді, вміння знаходити рішення, орієнтуючись в соціальних потребах та можливостях досягнення поставлених цілей. А це позначало, що університетська освіта має повернутися до загальних гуманітарних цінностей, але вже на новому історичному вітку, враховуючи зміни та потреби сучасного суспільства.

Сучасний університет це вже не тільки освітній центр, не тільки науковий осередок, а заклад який готує людину до життя у сучасному суспільстві, а тому перед університетом постає завдання чуйно слідкувати за змінами, що відбуваються у суспільстві, та відповідно реагувати, виконуючи соціальне замовлення. А це позначає, що вже не університет вирішує – що, та як викладати, чому, та як навчати, а суспільство, та ті хто обирає навчання в університеті, обирають що їм, на їх власний розсуд, може стати на потребі після навчання в університеті. Так університет стає

Надати можливість молодій людині побачити, а потім і реалізувати свій потенціал. Як зазначив ексміністр освіти Великої Британії Чарльз Кларк

сучасні університети: «...мають навчати людей жити в новому світі, досліджувати процеси змін, розвивати новітні стосунки на роботі, створювати нові економіки на зміну старих, які руйнуються процесами глобалізації» [2]. Крім того, сучасний студент сприймає себе як людину, що живе в глобальному суспільстві з усіма його проблемами, а тому не можна орієнтуватися тільки на потреби фахівців в якійсь одній країні, на можливості реалізувати себе тільки в одній професії, слід враховувати мобільність сучасного населення, можливість працювати дистанційно, значну конкурентність, без всякого перебільшення, конкурентність глобальну.

В цьому контексті університет змінюється та стає закладом, який змушений вже не передувати у науці, у освіті, а по більшості пристосовуватися до реальності суспільства споживання, стає закладом який змушений надавати послуги, для того щоб забезпечити власне існування. Звернемо увагу, що у Середні віки університети трималися на благодійності меценатів, що відобразилося навіть у студентському гімні «Хай живе наша община, Милість меценатів, Які нам тут покровительствуют». Починаючи з Нового часу університет контролювався державою, та існував при підтримці з боку держави. У наш час університети набули самостійності, самоврядування, автономії, але як би це привабливо не звучало, університети позбавленні підтримки держави, більш того, держава не зацікавлена в підтримці університету, який готує фахівців не для держави, а для глобального простору. Тобто держава витрачає кошти на підготовку фахівця, але далі не в змозі компенсувати витрати, так як підготовлений фахівець, якщо він ще й дійсно фахівець, не обов'язково буде працювати в тій державі, яка його зробила. Таким чином, держава втрачає зацікавленість в підтримці університетів, у кращому випадку університети тільки підтримують престиж держави, але ж тільки в тому разі якщо університет має світове визначення.

Це позначає, що університет змушений забезпечувати власне існування самостійно. І, як слід, переходити від освітньої та наукової діяльності до надання послуг в освітній та науковій сфері. Замовником же послуги стає студент, який з активного здобувача знань перетворюється в споживача, не в людину, яка навчається, а в людину яку навчають, та ще й несуть відповідальність за якість наданих освітніх послуг. Далі ми не будемо звертатися до сприйняття послуг та оцінки їх якості. Так як тут вже починають діяти елементи різних систем як університетських, державних та глобальних, перетинаються частки старих та нових систем, все це потребує

ретельного та спеціального дослідження, яке може статися, буде зроблено у майбутньому.

Повертаючись до очікування процесу та результатів навчання з боку студента, слід звернутися, по-перше, до особливостей сучасного студента, які є представниками покоління Z. А це позначає, що вони не уявляють існування без сучасних технологій та Internet, вони більш схильються до індивідуалізації, вони не мають чітко визначеної життєвої позиції, не мають чітких мотивацій, не проявляють самостійності і потребують керування та вказівок, але люблять навчатися, швидко засвоюють нове, не лякаються великих об'ємів інформації, в стані виконувати різноманітні завдання, проявляючи при тому креативність, з радістю хапаються за складні ситуації. За кожне виконане завдання, за кожну виконану роботу очікується винагорода, майбутній результат не є привабливим. Навчання для них стає своєрідним квестом, у якому інтерес проявляється до самого процесу, більш ніж до результату. Так як по завершенні одного квесту, почнеться новий квест, з новими завданнями та новими правилами. Проходження освітнього квесту має бути максимально цікавим, інакше зети почнуть шукати новий квест. І тут слід нагадати, що зети індивідуалісти, а це позначає, що освітній процес потрібно спрямовувати на інтереси, здатності та вміння окремого студента, навіть проведення групових занять слід проводити у системі коворкінгу, щоб кожний студент не втрачав власної індивідуальності.

Сучасний університет змінює свій статус, він перетворюється з освітнього закладу в заклад сфери послуг, при тому змушений діяти в умовах широкої конкуренції, яка існує в сфері надання послуг у сфері освіти, оволодіння новими професіями, вміннями, навичками, в умовах конкуренції яка існує між університетами, численними спеціалізованими курсами та школами, які діють як в системі «живого» спілкування, так і проходять в системі «он-лайн». Крім того, сучасний світ, світ інформаційного суспільства, надає можливості, які нажаль надто пропагандуються, коли людина може забезпечувати власне існування без спеціалізованої освіти: вести власний блог, канал, сторінку в численних соціальних мережах. Для того, щоб залишитися на ринку послуг, університет повинен прийняти реальність, змінитися на підставі маркетингової доцільності, використовувати власну самостійність для організації власної роботи з орієнтацією на власні інтереси, проводити постійну «агресивну» рекламу власних послуг, створювати привабливі умови для навчання, розширювати можливості навчання.

Література:

1. Мішель Монтень. Проби. - Книга перша. /Пер. з фр – К.: Дух і Літера, 2005. – 365 с.
2. Кларк Ч. Якими мають бути сучасні університети? Вичерпно пояснює експерт освіти Великої Британії [Електронний ресурс] / Чарльз Кларк // Українська правда. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://life.pravda.com.ua/society/2019/07/30/237658/>.

Салтан Наталія Миколаївна,
кандидат історичних наук, доцент,
кафедра гуманітарних наук,
Харківська державна академія фізичної культури,
Харків, Україна;
Орленко Олена Михайлівна,
кандидат історичних наук, доцент,
кафедра гуманітарних наук,
Харківська державна академія фізичної культури,
Харків, Україна

АНТРОПО-СОЦІАЛЬНИЙ ВИМІР ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНОГО СУСПІЛЬСТВА

Антропо-соціальний вимір освітніх парадигм охоплює різноманітні аспекти особистісного й соціального життя, світоглядних, методологічних ресурсів високотехнологічного суспільства. Система освіти відіграє провідну роль у процесі соціалізації людини, як базовий компонент прогресивного розвитку будь-якого суспільства та продуктивний механізм трансляції накопичених знань. Це стосується знань про природний світ, який оточує людину, про різноманітні аспекти суспільного життя, про сформовану людством систему цінностей, умінь і навичок життєдіяльності у тріаді «людина – суспільство – природа». Буття людини ХХІ ст. визначають потужні процеси високотехнологічного глобалізованого суспільства, розмах яких має історичний характер. Процеси глобалізації – це досить складне техно-економічне, культурно-духовне і соціально-політичне явище з низкою проблем, серед яких зазначимо експансію спекулятивного, замість виробничо-стимулюючого капіталу, прогресуюче наростання нееквівалентного обміну між країнами з різним економічним рівнем